

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/199294,Obchody-Narodowego-Dnia-Pamieci-Polakow-ratujacych-Zydow-pod-okupacja-niemiecka.html>
27.04.2024, 18:53

Obchody Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką

24 marca 2024 roku w Rzeszowie i Markowej, w 80. rocznicę zamordowania przez Niemców Rodziny Ulmów z Markowej, upamiętniliśmy Polaków ratujących Żydów podczas II wojny światowej.

Uroczystość nadania imienia Rodziny Ulmów Portowi Lotniczemu „Rzeszów-Jasionka” – 24 marca 2024. Fot. Katarzyna Gajda-Bator (IPN)

Uroczystość nadania imienia Rodziny Ulmów Portowi Lotniczemu „Rzeszów-Jasionka” – 24 marca 2024. Fot. Katarzyna Gajda-Bator (IPN)

Uroczystość nadania imienia Rodziny Ulmów Portowi Lotniczemu „Rzeszów-Jasionka” – 24 marca 2024. Fot. Katarzyna Gajda-Bator (IPN)

Uroczystość nadania imienia Rodziny Ulmów Portowi Lotniczemu „Rzeszów-Jasionka” – 24 marca 2024. Fot. Katarzyna Gajda-Bator (IPN)

Uroczystość nadania imienia Rodziny Ulmów Portowi Lotniczemu „Rzeszów-Jasionka” – 24 marca 2024. Fot. Katarzyna Gajda-Bator (IPN)

Uroczystość nadania imienia Rodziny Ulmów Portowi Lotniczemu „Rzeszów-Jasionka” – 24 marca 2024. Fot. Katarzyna Gajda-Bator (IPN)

Obchody rozpoczęły się od nadania Portowi Lotniczemu „Rzeszów-Jasionka” imienia Rodziny Ulmów. W uroczystości wziął udział Prezydent RP Andrzej Duda. Instytut Pamięci Narodowej reprezentował dr Mateusz Szpytma, zastępca prezesa.

Prezydent wskazał, że dzięki nadaniu Portowi Lotniczemu imienia Rodziny Ulmów, dzięki tym patronom ta niezwykła opowieść o Polakach będzie szła w świat i będzie świadectwem o naszej historii, o tym co dla nas jest ważne i co ma w przestrzeni naszych dziejów znaczenie. Na czym, tak naprawdę, budujemy także naszą przyszłość poprzez tworzenie pamięci idącej w kolejne pokolenia. O tym, co było warto i w jaki sposób zdawać trzeba próbę w najtrudniejszych czasach.

- Mimo tamtej zbrodni, dokonanej 80 lat temu przez

hitlerowców, przez Niemców na rodzinie Ulmów i ich żydowskich sąsiadach, we wsi Markowa, w innych domach 21 Żydów, obywateli polskich, wciąż ukrywanych – mimo obawy śmierci, jakże niezwykle tragicznie zmaterializowanej – przetrwało. Ludzie się nie ugięli, nie wydali ich ze strachu o własne życie. Przechowali ich do końca, wspierając i ratując. To jest właśnie świadectwo Podkarpacia, jakości i mentalności tych ludzi, niech idzie w świat

– podkreślił prezydent Andrzej Duda.

Podczas uroczystości odsłonięto tablicę upamiętniającą błogosławioną Rodzinę Ulmów, którą poświęcił kard. Marcello Semeraro, Prefekt Dykasterii Spraw Kanonizacyjnych. Następnie w kaplicy pw. św. Jana Pawła II na terenie portu lotniczego „Rzeszów-Jasionka” został poświęcony obraz bł. Rodziny Ulmów oraz złożono relikwie męczenników w relikwiarium.

Główne obchody rozpoczęły się o godz. 11.00 w Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej [uroczystością wręczenia odznaczeń państwowych](#) osobom zasłużonym w upamiętnianiu Rodziny Ulmów.

Za wybitne zasługi w pielęgnowaniu pamięci oraz o dokumentowaniu prawdy o Polakach ratujących Żydów podczas II wojny światowej, w szczególności o poświęceniu i męczeństwie Rodziny Ulmów Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski został odznaczony dr Mateusz Szpytma, zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej.

Podczas przemówienia w Markowej prezydent Andrzej Duda przypomniał, że obchodzony 24 marca Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką upamiętnia, według różnych szacunków historyków, prawdopodobnie nawet około miliona Polaków, którzy w okresie II wojny światowej brali udział w pomocy swoim współobywatelom pochodzenia żydowskiego, którzy byli prześladowani i skazani na eksterminację przez zbrodniczy nazistowski reżim III Rzeszy niemieckiej. Zazaczył, że Rodzina Ulmów jest dla nas wielkim wzorcem i wielką dumą, dumą pamięci o niezwyklej postawie Polaków tamtego czasu.

– Cześć i chwała bohaterom! Wieczna pamięć pomordowanym i poległym! Niech żyją Ci, niech trwa lch pamięć. Niech żyją wiecznie, którzy umieli zachować godność i przechować godność ludzkiego życia, nie bojąc się o własne.

W Sadzie Pamięci prezydent złożył wieniec przed pomnikiem upamiętniającym męczeńską

śmierć Rodziny Ulmów.

Prezydentowi podczas obchodów towarzyszyli: Szef KPRP Grażyna Ignaczak-Bandych, Zastępca Szefa KPRP Piotr Ćwik oraz Ambasador RP w Watykanie Adam Kwiatkowski. Obecni byli także m.in. goście ze Stolicy Apostolskiej, konsul Republiki Federalnej Niemiec, przedstawiciele samorządu regionalnego i lokalnego.

Obchody w Markowej zakończyła uroczysta Msza św. w kościele parafialnym pw. św. Doroty, odprawiona przy grobie błogosławionych Ulmów. Nabożeństwu przewodniczył kardynał Marcello Semeraro, Prefekt Dykasterii Spraw Kanonizacyjnych, który we wrześniu 2023 roku dokonał beatyfikacji markowskiej rodziny.

Na Cmentarzu Wojennym Ofiar Hitleryzmu w Jagielle-Niechciałkach, w imieniu prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, kwiaty przed pomnikiem upamiętniającym Żydów zamordowanych przez Niemców w Markowej złożył dr Adam Pleskaczyński, dyrektor Biura Edukacji Narodowej IPN.

Monument jest poświęcony pamięci Żydów, obywateli II Rzeczypospolitej zamordowanych w Markowej w latach 1942–1944 przez Niemców, ekshumowanych z miejsc kaźni i przeniesionych na ten cmentarz w 1947 roku. Tu spoczywają zamordowani z Rodziną Ulmów Saul Goldman, Mechel Goldman, Joachim Goldman, Baruch Goldman oraz Masia Grinbaum, Rojza Grinbaum, Ryfka Grinbaum i Szloma Loberfeld.

Pomnik w kształcie macewy, umieszczony na grobie zamordowanych Żydów, przygotował Instytut Pamięci Narodowej.

Prezydent wręczył odznaczenie dr. Mateuszowi Szpoytnie za pielęgnowanie pamięci o Rodzinie Ulmów – Markowa, 24 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Obchody Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką – Markowa, 24 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Obchody Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką – Markowa, 24 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Obchody Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką – Markowa, 24 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Obchody Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką – Markowa, 24 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Obchody Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką – Markowa, 24 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Obchody Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką - Markowa, 24 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Obchody Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką - Markowa, 24 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Msza św. w intencji Polaków ratujących Żydów - Markowa, 24 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Msza św. w intencji Polaków ratujących Żydów - Markowa, 24 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Msza św. w intencji Polaków ratujących Żydów - Markowa, 24 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Msza św. w intencji Polaków ratujących Żydów - Markowa, 24 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Pomnik na cmentarzu w Jagielle-Niechciałkach, upamiętniający Żydów, zamordowanych w Markowej przez Niemców - 24 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Kwiaty w imieniu prezesa IPN przed pomnikiem upamiętniające Żydów, zamordowanych w Markowej przez Niemców złożył: dr Adam Pleskaczyński, dyrektor B&EN IPN - 24 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Cmentarz Wojenny Ofiar Hitleryzmu w Jagielle-Niechciałkach - 24 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Cmentarz Wojenny Ofiar Hitleryzmu w Jagielle-Niechciałkach - 24 marca 2024. Fot. Sławek Kasper (IPN)

24 marca 1944 r. w Markowej na Podkarpaciu Niemcy zamordowali mieszkającą tam rodzinę Ulmów: Józefa, jego ciężarną żonę Wiktorię i sześcioro ich dzieci oraz ośmioro ukrywanych przez nich Żydów z rodzin Goldmanów, Didnerów i Grünfeldów.

W 2018 roku, z inicjatywy Prezydenta Andrzeja Dudy, 24 marca ustanowiony został Narodowym Dniem Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką.

W rocznicę zbrodni w Markowej oddajemy hołd tym, którzy w trudnym okresie okupacji niemieckiej, mimo grożącej kary śmierci, zdecydowali się pomóc współobywatelom narodowości żydowskiej.

Sejm RP ustanowił rok 2024 Rokiem Rodziny Ulmów. W uchwale wskazano, iż w roku 2024 przypada 80. rocznica zamordowania rodziny w Markowej na Podkarpaciu przez żandarmerię niemiecką za ukrywanie Żydów.

W 1995 r. Wiktorię i Józefa Ulmów zaliczono w poczet Sprawiedliwych wśród Narodów Świata (największą grupę wśród uhonorowanych przez izraelski Instytut Yad Vashem stanowią Polacy). W 2003 r. rozpoczął się proces beatyfikacyjny bohaterskiej rodziny.

[10 września 2023 r. w Markowej Rodzina Ulmów została beatyfikowana.](#) Liturgiczne wspomnienie Ulmów będzie przypadać 7 lipca: w dniu, kiedy Wiktoria i Józef zawarli sakramentalny związek małżeński.

[Polecamy portal IPN o rodzinie Ulmów](#)